

ΔΙΑΜΑΧΗ ΓΙΑ ΤΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ

Η πολεμική από Δεξιά και Αριστερά και το «σίριαλ» με τις διορθώσεις

Τα μαθήματα για τους μικρούς μαθητές του Δημοτικού τελείωσαν για εφέτος, τα σχολεία έκλεισαν... αλλά το ζήτημα με το βιβλίο της Ιστορίας της Στ' Δημοτικού παραμένει ακόμη ανοιχτό και η διαμάχη για το περιεχόμενό του η οποία ξεκίνησε ήδη από τον περασμένο Σεπτέμβριο δεν λείει να κοπάσει...

Σχεδόν όλες τις προηγούμενες ημέρες η υπουργός Παιδείας κυρία **Μαριέττα Γιαννάκου** έκανε δηλώσεις για το συγκεκριμένο θέμα με κοινή συνισταμένη όλων ότι το βιβλίο έχει ήδη διορθωθεί και η ίδια θα ανακοινώσει την τελική της απόφαση τις προσεχείς ημέρες.

Η πολεμική εναντίον του βιβλίου ξεκίνησε από τον Αρχιεπίσκο-

πο κ. **Χριστόδουλο** ο οποίος θεωρεί ότι το περιεχόμενό του υποβαθμίζει τον ρόλο της Εκκλησίας πριν και κατά τη διάρκεια της Επανάστασης του 1821. Ακολούθησε σειρά αντιδράσεων από βουλευτές του κυβερνώντος κόμματος, αλλά και από κόμματα της Αριστεράς. Η υπουργός Παιδείας, η οποία από την αρχή που ξέσπασε η κρίση δήλωνε ότι τα βιβλία γράφονται από επιστήμονες και από αυτούς θα κριθούν, απευθύνθηκε στην Ακα-

δημία Αθηνών και ζήτησε τη γνωμοδότησή της.

Ωστόσο και η Ακαδημία Αθηνών στην αναφορά της εντοπίζει παραλείψεις, απροσεξίες, συνθετικές και διαρθρωτικές αδυναμίες, λάθη, ανακρίβειες και αντιφάσεις. Οι επιστημόνες της Ακαδημίας Αθηνών «φούντωσαν» εκ νέου τις αντιδράσεις και έφεραν σε δύσκολη θέση την υπουργό. Μένοντας πιστή στις αρχικές της δηλώσεις ότι οι συγγραφείς έχουν λόγο στο έργο τους,

η κυρία Γιαννάκου ζητεί από τη συγγραφική ομάδα να προχωρήσει σε διορθώσεις με βάση τις παρατηρήσεις της Ακαδημίας.

Η συγγραφική ομάδα δέχτηκε και οι διορθώσεις έγιναν σε δύο φάσεις. Το πρώτο στάδιο αφορούσε τις διορθώσεις που έγιναν με βάση το πόρισμα της Ακαδημίας. Αλλά το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο έκρινε ότι οι διορθώσεις σε ορισμένα σημεία δεν ήταν επαρκείς. Έτσι, ακολούθησε το δεύτερο στάδιο, αλλά

και πάλι το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο είχε ορισμένες ενστάσεις. Μπροστά στη μορφή του «σίριαλ» που αποκτούσε η όλη διαδικασία των διορθώσεων, η υπουργός Παιδείας δήλωσε την περασμένη Πέμπτη ότι οι διορθώσεις έχουν ήδη γίνει, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο ασκεί συμβουλευτικό ρόλο και ότι η ίδια θα ανακοινώσει την τελική της απόφαση τις προσεχείς ημέρες.

Όπως και να έχουν τα πράγματα το σίγουρο είναι ότι το ζήτημα με το βιβλίο της Ιστορίας της Στ' Δημοτικού δεν έχει ακόμη λήξει και σύμφωνα με ορισμένες εκτιμήσεις το μέτωπο αυτό δύσκολα θα κλείσει με τις ανακοινώσεις της υπουργού...

ΝΟΤΑ ΤΡΙΓΚΑ

ΜΑΡΙΑ ΡΕΠΟΥΣΗ

Η αναπληρώτρια καθηγήτρια Ιστορίας και Ιστορικής Εκπαίδευσης στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο εξηγεί τις μεταβολές που έγιναν στο περιεχόμενο του επίμαχου εγχειριδίου

“Τι άλλαξε στο βιβλίο της Ιστορίας”

Συνέντευξη στη **ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΡΟΥΣΤΑΛΛΗ**

Τι θα λέει το νέο, διορθωμένο, βιβλίο Ιστορίας της Στ' Δημοτικού για τη Μικρασιατική Καταστροφή ή για το κρυφό σχολειό; Θα καθησυχάσει τις ανησυχίες όσων αντιδρούν στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζει σημαντικά ιστορικά γεγονότα ή θα οξύνει τα πνεύματα; Η κυρία Μαρία Ρεπούση, υπεύθυνη της επιστημονικής ομάδας που συνέταξε το επίμαχο εγχειρίδιο, αναπληρώτρια καθηγήτρια Ιστορίας και Ιστορικής Εκπαίδευσης στο ΑΠΘ, εξηγεί τι αλλάζει στο βιβλίο, τι παραμένει ίδιο και μιλάει για τους δαίμονες του Ελληνισμού και για τους πολεμικούς της άλλης άποψης για την Ιστορία.

– Τι αλλάξατε τελικώς στο βιβλίο Ιστορίας της Στ' Δημοτικού;

«Θα ήθελα να ξεκινήσω με όσα λάβαμε υπόψη μας για τις αλλαγές, διότι και πολλά είναι και σημαντικά. Όλο αυτό το διάστημα που το βιβλίο της Ιστορίας της Στ' Δημοτικού βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος της κοινής γνώμης και είναι στόχος της πολεμικής κάποιων κύκλων η συγγραφική ομάδα του βιβλίου συγκέντρωνε παρατηρήσεις και σχόλια μιας απίστευτης ποικιλίας. Πολλές από αυτές τις παρατηρήσεις προέρχονταν από συναδέλφους εκπαιδευτικούς ή ιστορικούς που πίστευαν στο βιβλίο και επιθυμούσαν με τις προτάσεις τους να το κάνουν ακόμη καλύτερο. Τους ευχαριστούμε θερμά για τον κόπο τους. Αξιοποιήσαμε τις παρατηρήσεις τους όσο μπορούσαμε καλύτερα. Λάβαμε επίσης υπόψη μας τον δημόσιο διάλογο ακόμη και αν η ποιότητά του ήταν μερικές φορές απογοητευτική, ακούσαμε ακόμη και τα επιχειρήματα των αντιπάλων του βιβλίου και κυρίως όσα από αυτά έθιγαν ανθρώπινες ευαισθησίες και καλλιεργούσαν τον φόβο της απώλειας της ιστορικής μας μνήμης. Λάβαμε υπόψη μας τις παρατηρήσεις της Ακαδημίας Αθηνών, παρ' όλο που πιστεύουμε ότι η Ακαδημία δεν είναι το αρμόδιο όργανο να κρίνει σχολικά βιβλία. Τα σχολικά βιβλία απαιτούν – ευτυχώς – συγκεκριμένη τεχνογνωσία, γιατί απευθύνονται σε παιδιά. Δεν είναι ιστορικές εγκυκλοπαίδειες για να τα εμπεριέχουν όλα. Με άλλα λόγια, κρατήσαμε τα μάτια μας και τα αφτιά μας ανοιχτά για να μάθουν τα παιδιά με αυτό το βιβλίο νεότερη και σύγχρονη Ιστορία στο δημοτικό σχολείο».

– Συγκεκριμένα σε ποιες αλλαγές προχωρήσατε; Υπήρξαν διαφορετικές διατυπώσεις για θέματα που προκάλεσαν αντιδράσεις, όπως π.χ. η καταστροφή της Σμύρνης;

«Αλλάξαμε διατυπώσεις και εκφράσεις που

Πρέπει να σας πω ότι δεν δεχθήκαμε πιέσεις. Αυτό δεν σημαίνει ότι η διαδικασία των αλλαγών ήταν εύκολη υπόθεση. Τα σχολικά βιβλία γράφονται από συγγραφικές ομάδες που βρίσκονται σε επικοινωνία με τους αρμόδιους κρατικούς φορείς, όπως το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Η σχέση αυτή δεν είναι πάντοτε αρμονική

λόγω της πολεμικής κατά του βιβλίου απομονώθηκαν και έγιναν αντικείμενο εκμετάλλευσης. Επιμεληθήκαμε περισσότερο κάποια σημεία της Ιστορίας μας που είναι δύσκολα. Διορθώσαμε κάποιες δικές μας αβλεψίες και διάφορα παροράματα που υπάρχουν στα περισσότερα σχολικά βιβλία και για τα οποία δεν ευθύνονται οι συγγραφικές ομάδες. Αλλάξαμε κάποιες πηγές για να δώσουμε ακόμη περισσότερο την ποικιλία της οπτικής που απαιτεί η Ιστορία. Το Μικρασιατικό είναι ένα παράδειγμα. Ο περίφημος συνωσιτισμός ανήκει πια στην ιστορία του βιβλίου και της διαμάχης γύρω από αυτό. Αντικαταστάθηκε με μια έκφραση που αποδίδει καλύτερα τις δρα-

ματικές συνθήκες της εξόδου των ελληνικών πληθυσμών της Μικράς Ασίας, συνθήκες που δεν απουσίαζαν και στην πρώτη έκδοση του βιβλίου. Ήταν απλώς στις επόμενες σελίδες. Το Κυπριακό είναι ένα άλλο. Το υπουργείο Παιδείας της Κυπριακής Δημοκρατίας, παρ' όλο που δεν είναι αρμόδιο να υπαγορεύει τις διατυπώσεις του βιβλίου, έστειλε τις παρατηρήσεις του. Ηθελε, για παράδειγμα, το “κυπριακό ζήτημα” να γίνει “κυπριακό πρόβλημα”. Στην επανέκδοση του βιβλίου το αντίστοιχο κεφάλαιο φέρει αυτόν τον τίτλο».

– Θα αποδεχθείτε το τρίτο «πακέτο αλλαγών» που ζητεί το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο;

«Δεν υπάρχει τρίτο πακέτο αλλαγών ή τουλάχιστον δεν το γνωρίζω η συγγραφική ομάδα. Οι αλλαγές στο βιβλίο έχουν ολοκληρωθεί, όπως έχουμε ήδη πει. Τα σχολικά βιβλία πρέπει να ανανεώνονται όταν έχουν καινούργια πράγματα να πουν και όχι για να επαναλάβουν τα παλιά και ξεπερασμένα σχήματα της γνώσης».

– Επειδή σας έχουμε ακούσει να υπερασπίζετε τη φιλοσοφία του βιβλίου, γιατί προχωρήσατε σε αλλαγές;

«Προχωρήσαμε σε αλλαγές που είναι συμβατές με τη φιλοσοφία του βιβλίου. Όσο και να ψάξει κανείς, δεν θα βρει κρυφά σχολεία και δαίμονες που απειλούν τον Ελληνισμό. Αυτό το βιβλίο έχει αξία γιατί υπερασπίζεται μια συγκεκριμένη προσέγγιση για τη διδασκαλία της Ιστορίας. Προσπαθεί να ανανεώσει τη σχέση της σχολικής Ιστορίας με την ιστοριογραφία και να συμβάλει στη δημιουργία ενός ενεργητικού διερευνητικού μαθησιακού περιβάλλοντος. Θέλει μια σχολική Ιστορία που να είναι Ιστορία και όχι κατήχηση. Η προσέγγιση αυτή δεν είναι μόνο δική του. Χαρακτηρίζει πολλά σύγχρονα βιβλία. Δεν θα κάναμε σε καμία περίπτωση αλλαγές που αντιστρατεύονται αυτή την προσέγγιση. Δεν θα μπορούσαμε πια να το υπερασπιστούμε. Δεν θα ήταν δικό μας».

– Πιέσεις δεχθήκατε;

«Η πίεση ήταν εσωτερική και όχι εξωτερική. Συνειπώς πρέπει να σας πω ότι δεν δεχθήκαμε πιέσεις. Αυτό δεν σημαίνει ότι η διαδικασία των αλλαγών ήταν εύκολη υπόθεση. Τα σχολικά βιβλία γράφονται από συγγραφικές ομάδες που βρίσκονται σε επικοινωνία με τους αρμόδιους κρατικούς φορείς, όπως το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Η σχέση αυτή δεν είναι πάντοτε αρμονική. Έχει και εντάσεις και διαφωνίες».

– Πώς κρίνετε το γεγονός ότι το βιβλίο επικρίθηκε τόσο από τη Δεξιά όσο και από την Αριστερά;

«Στην πολεμική κατά του βιβλίου βρέθηκε πράγματι πολύ κοντά ένα τμήμα της Δεξιάς με ένα τμήμα της Αριστεράς ή ό,τι παραδοσιακά αποκαλούμε Δεξιά και Αριστερά. Οι νέες συμμαχίες, τις οποίες έχουμε δει και σε άλλα θέματα και πιθανότατα θα βλέπουμε συχνότερα στο μέλλον. Και όσοι συνομιλούν μαζί τους. Το εντυπωσιακό σε αυτή την περίπτωση είναι η ομοιότητα των επιχειρημάτων τους. Οι ίδιοι φόβοι για την εθνική ταυτότητα και τα κέντρα που την απειλούν, οι ίδιες ανησυχίες για τη λεγόμενη “στρογγυλοποίηση” της εθνικής μας Ιστορίας. Και από κοντά ο Νίκος Σβορώνος και η αφήγηση. Σαν να συμφώνησαν ξαφνικά για το τι είναι Ιστορία και πώς πρέπει να διδάσκεται».